HEDERSKONFERANSEN
10. NOVEMBER 2026

Hvem tar støyten om eldreomsorgen ikke strekker til?

Heidi Gautun

Velferdsforskningsinstituttet NOVA
OsloMet – storbyuniversitetet

Delt ansvar mellom det offentlige og familien

40–50 %

av omsorgsårsverkene til eldre er anslått å komme fra familien

Forholdet mellom omsorg som ytes av det offentlige og familien kan komme til å endre seg.

Kilder: Holmøy E. m.fl. (2016). Behovet for arbeidskraft og omsorgsboliger i pleie- og omsorgssektoren mot 2060 (Rapporter 2016/20). Statistisk sentralbyrå.
Hjemås, G. m.fl. (2019). Arbeidsmarkedet for helsepersonell fram mot 2035 (Rapporter 2019/11). Statistisk sentralbyrå.

Mer behov for hjelp, ulike forventninger til familien

Personell

Stort og økende gap mellom behovet for og tilbudet av personell i helse- og omsorgssektoren.

Staten

Helsepersonellplan 2040: pårørendeomsorg skal holdes konstant

Bo trygt hjemme reformen: flere eldre må bo lenger hjemme. Familien en forutsetning for at eldre kan bo trygt hjemme

KS

«Pårørende vil spille en enda større rolle i fremtidens løsning av helseutfordringene" (KS, 2026)

To spørsmål om framtidig eldreomsorg og yrkesdeltakelse

01 Vil voksne barn yte mer omsorg til gamle foreldre dersom de opplever at omfanget av offentlige tjenester ikke er tilstrekkelig i fremtiden?

02 Vil økt omsorgsgivning få konsekvenser for barnas yrkesdeltakelse?

Gautun, H. & C. Bratt (2026). Hvem tar støyten om eldreomsorgen ikke strekker til? Tidsskrift for omsorgsforskning.

Undersøkelsen

I 2025

ble undersøkelsen gjennomført

3 967

personer svarte

45 %

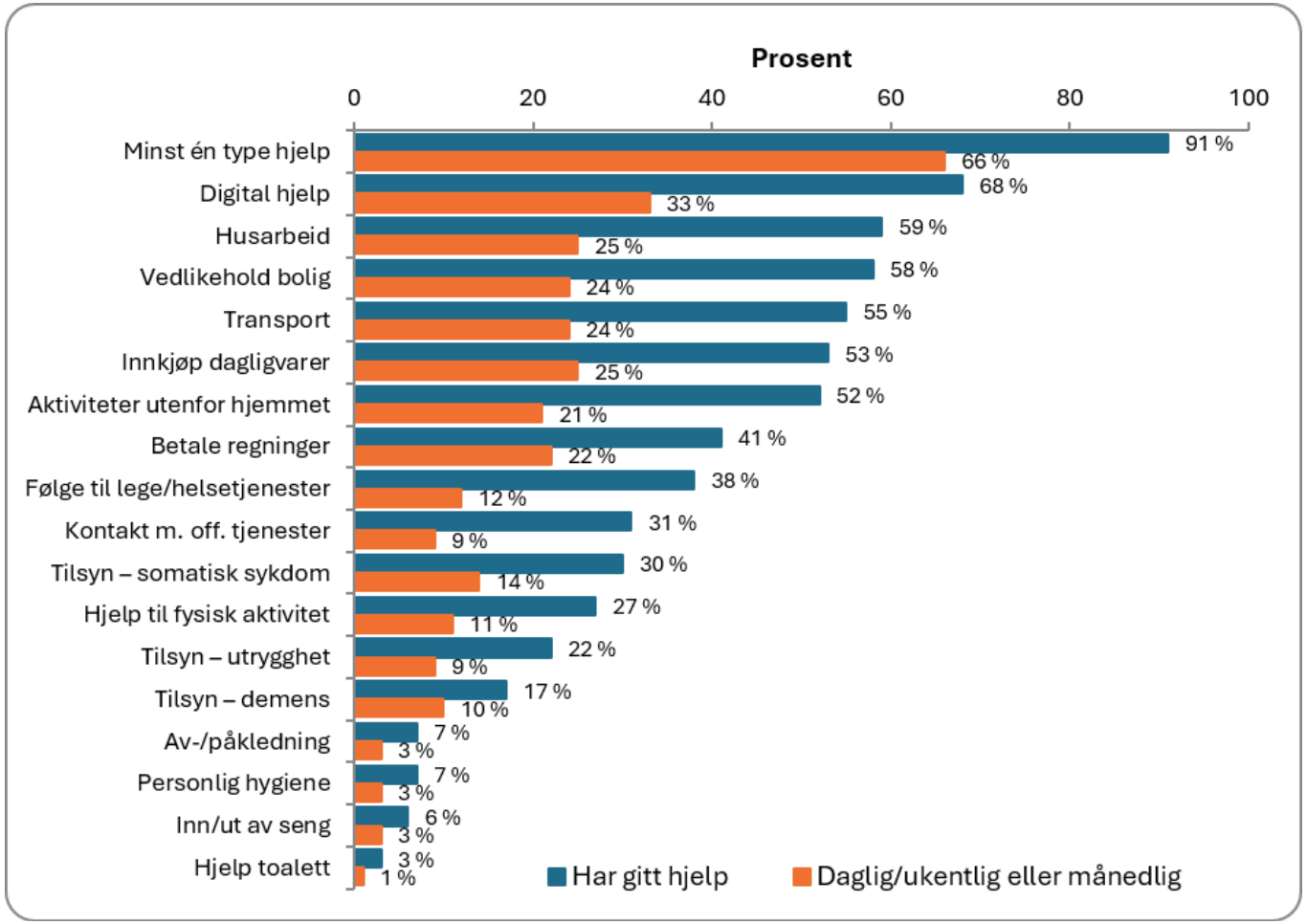
svarprosent

Landsomfattende undersøkelse blant 45–67-åringer med minst én forelder i live.

Analysen omfatter 3 673 personer med minst én hjemmeboende forelder

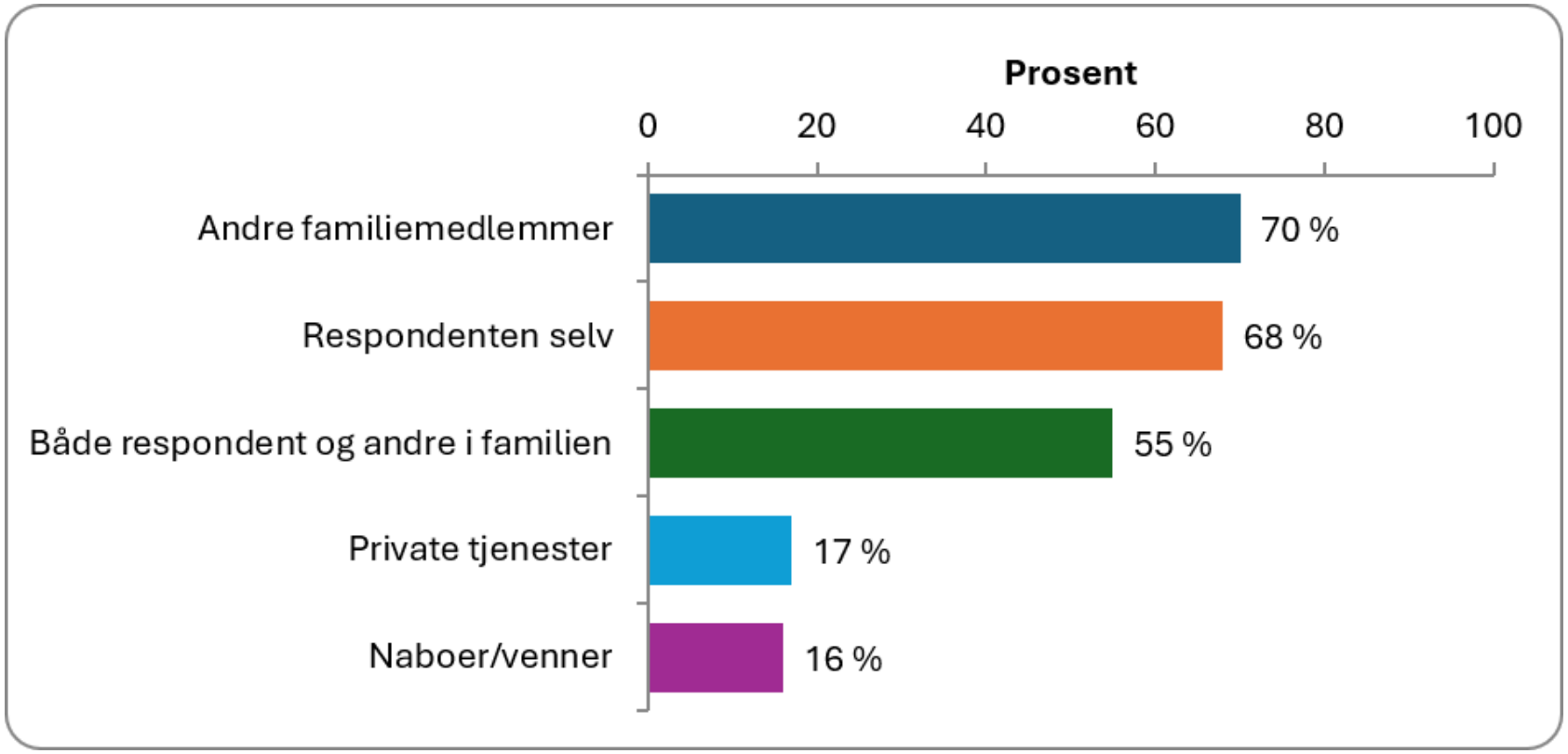
Prosjektet Enabling Ageing in Place, finansiert av Norges forskningsråd. Samarbeid mellom NOVA OsloMet, Senter for omsorgsforskning NTNU, Helsetjenesteforskning HØKH, Ahus

Ulike typer hjelp og omsorg gitt til minst en forelder i løpet av de siste 6 månedene

91 % ga minst én type hjelp. Digital og praktisk hjelp var vanligst. Få ga personlig pleie, men tilsyn var mer vanlig

Hvem vil hjelpe mer dersom tjenestene ikke strekker til?

Om lag syv av ti regner med familien vil gi mer hjelp.

Flere svar mulig. N = 3 673.

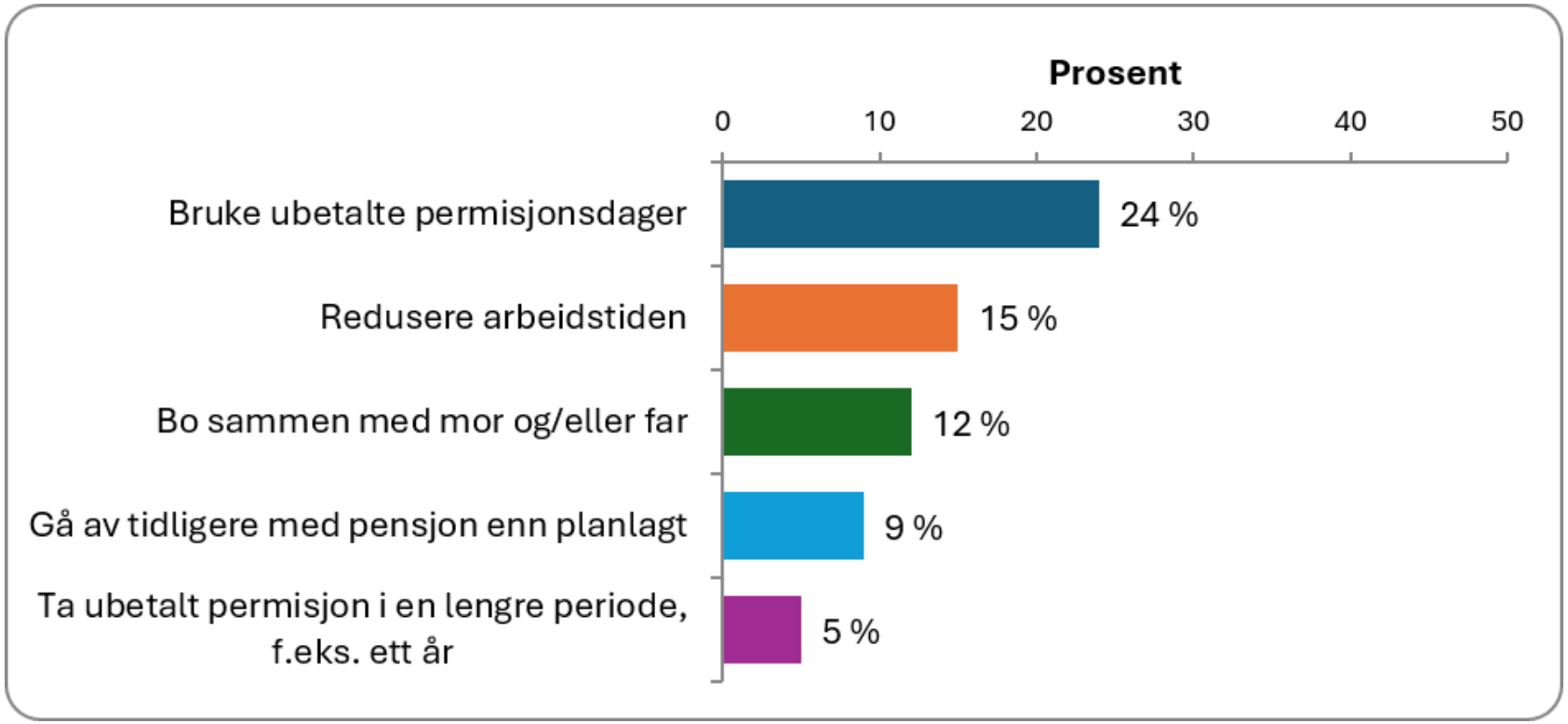
Støtte fra kommunen

39 % Bedre informasjon om tilbud til eldre og pårørende

30 % En fast kontaktperson

15 % Avlastning, korttidsopphold

Tilpasninger for å kunne hjelpe mer?

43 % ser for seg minst én av følgende tilpasninger.

Flere svar mulig. Blant dem som vil gi mer omsorg. N = 2 507.

Mange strever med å kombinere jobb og omsorg

Halvparten

av yrkesaktive omsorgsgivere mellom 45 og 67 år opplever det vanskelig å kombinere jobb og omsorg.

Gautun, Gotehus & Fevang (2024). Jobb og omsorg for gamle foreldre. Hvordan legge til rette for å få til begge deler?. Søkelys på arbeidslivet

Mer familieomsorg kan påvirke yrkesdeltakelsen

01 **Presset på familieomsorgsgivere vil øke**

Kan føre til økt fravær og belastninger for arbeidstakere og arbeidsplasser

02 **Fare for exit og redusert arbeidstid**

Spesielt blant eldre arbeidstakere

Arbeidslivspolitikk og eldreomsorgspolitikk må ses i sammenheng

01 Aktørene innen arbeidslivspolitikk og eldreomsorgspolitikk burde eie denne problematikken sammen, ellers kan de ødelegge for hverandre

02 Om man lykkes med målet om mer familieomsorg til eldre, kan det gå utover målet om at flest mulig jobber lengst mulig

03 Om man lykkes med målet om høy sysselsetting blant eldre arbeidstakere, kan det gå utover familieomsorgen til eldre

Tre hovedtyper tiltak

Basert på forskningen om jobb- og omsorgsklemma kan vi peke på tre hovedtyper tiltak som kan gjøre det lettere å kombinere omsorg for eldre foreldre med arbeid:

01 **Et mer omfattende og variert tilbud av offentlige eldreomsorgstjenester,**
for eldre som bor hjemme

02 **En større forståelse for omsorgssituasjonen**
og bedre tilrettelegging på arbeidsplassen

03 **Og en rett til betalte korttidspermisjonsdager**
for arbeidstakere med omsorgstrengende foreldre, lignende ordningen som er etablert for småbarnsforeldre

Gautun, Gotehus & Fevang (2024). Jobb og omsorg for gamle foreldre. Hvordan legge til rette for å få til begge deler?. Søkelys på arbeidslivet

Familieomsorg vil være en viktig del av framtidens eldreomsorg, men den kan ikke erstatte offentlige tjenester.

Skal pårørende kunne stille opp uten å trekke seg ut av arbeidslivet, må de også få nødvendig støtte og avlastning fra kommunene.

